

Temat 7:

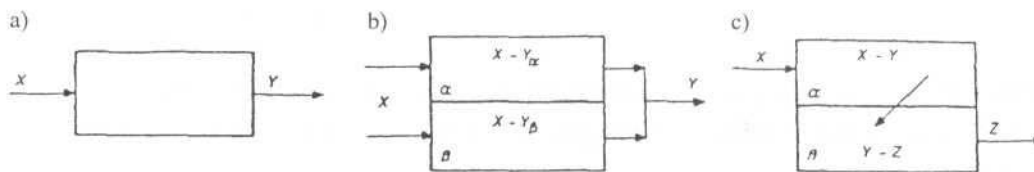
CHARAKTERYSTYKA KOMPOZYTÓW Z UWZGLĘDNIENIEM M.IN. POZIOMU WSKAŹNIKÓW WYTRZYMAŁOŚCIOWYCH, CENY.

Wykład 3h

- 1) Wiadomości wstępne: definicje kompozytów, właściwości sumaryczne i wynikowe, kompozyty konstrukcyjne i funkcjonalne, podział kompozytów ze względu na: a) postać zbrojenia, b) rodzaj osnowy, włókna do zbrojenia kompozytów, włókna cięte, tkaniny i maty, inne niż włókna rodzaje zbrojenia (whiskery, cząstki), podstawy uzyskiwania dużej sztywności i wytrzymałości kompozytów konstrukcyjnych, rola osnowy i zbrojenia, proste przykłady obliczeń przy jednokierunkowym zbrojeniu włóknem ciągłym, włóknem ciętym (lub cząstkami), krytyczna długość włókna, laminaty.
- 2) Kompozyty o osnowie polimerowej (rodzaje żywicy i zbrojenia, podstawowe metody wytwarzania i zapewnienia przydatności użytkowej np. warstwy licowe).
- 3) Kompozyty o osnowie metalicznej i problemy związane z wytwarzaniem tych kompozytów: zwilżalność zbrojenia przez osnowę, problem degradacji zbrojenia w temperaturach łączenia lub eksploatacji, zbrojenie włóknami (cel, rodzaje włókna), zbrojenie cząstkami (kompozyty odlewnicze, kompozyty otrzymywane metodami metalurgii proszków lub mechanical alloying), natryskiwanie materiałów kompozytowych.
- 4) Kompozyty o osnowie ceramicznej: podstawowy cel ich wytwarzania (zwiększenie odporności na pękanie), ograniczenia w wyborze zbrojenia z uwagi na temperaturę łączenia, podstawowe metody wytwarzania, wybrane przykłady: Al_2O_3 umocnione ZrO_2 lub whiskerami SiC, szkło LAS umocnione SiC, kompozyty węgiel - węgiel (C-C).
- 5) Kompozyty funkcjonalne (tablica van Suchtelena, płytki polowe -jako przykład).
- 6) Znaczenia kompozytów dla współczesnej techniki.
- 7) Najważniejsze obszary stosowania kompozytów - wyliczenie: konstrukcje lotnicze (samoloty, śmigłowce, szybowce i in.), samochody, jednostki pływające (od łodzi sportowych do okrętów wojennych), instalacje chemiczne (w tym zbiorniki, rury, pompy), osprzęt elektryczny i elektroniczny, sprzęt domowy i sportowy, medycyna (implanty).
- 8) Problemy związane ze stosowaniem kompozytów.
- 9) Przykłady doboru materiałów wg M.F. Ashby'ego (na podstawie „map”) - o ile czas pozwoli.

Zalecana literatura:

1. M.F. Ashby i D.R.H. Jones, Engineering Materials 1, Pergamon, Oxford, 1993, wydane w języku polskim przez Wydawnictwo Naukowo-Techniczne, Warszawa 1996.
2. M.F. Ashby i D.R.H. Jones, Engineering Materials 2, Pergamon, Oxford 1992, wydane w języku polskim przez Wydawnictwo Naukowo-Techniczne, Warszawa 1997.
3. M.F. Ashby, Material Selections in Mechanical Design, Pergamon, Oxford, 1992, wydane w języku polskim przez Wydawnictwo Naukowo-Techniczne, Warszawa 1997.
4. J. Kapuściński, J. Puciłowski, S. Wojciechowski, Kompozyty, Of. Wyd. PW, 1993.
5. F.L. Matthews i R.D. Rawlings, Composite Materials: Engineering and Science, Chapman and Hall, Londyn 1994.

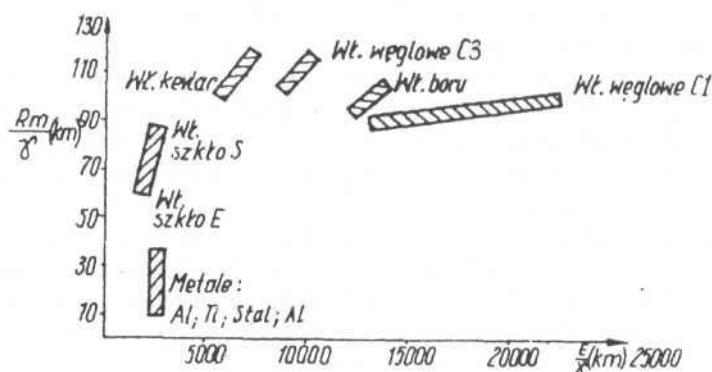
Rys.7.1.

- a) Efekt X - Y w materiale jednorodnym, b) Efekt X - Y w kompozycie o właściwościach sumarycznych,
c) Efekt X - Z w kompozycie o właściwościach wynikowych.

Właściwości komponentu I X-Y	Właściwości komponentu II Y-Z	Właściwości wynikowe kompozytu X-Y
Piezomagnetyczne	Magnetooporowe	Piezooporność, opór akustyczny
Piezomagnetyczne	Efekt Faradaya	Opór polaryzacji w wyniku mechanicznego odkształcenia
Piezoelektryczne	Elektroluminiscencja	Piezoluminiscencja

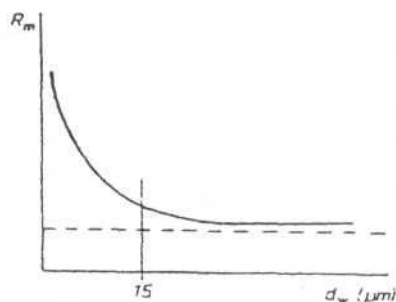
Rys.7.2.

Prognozowane właściwości wynikowe kompozytów.

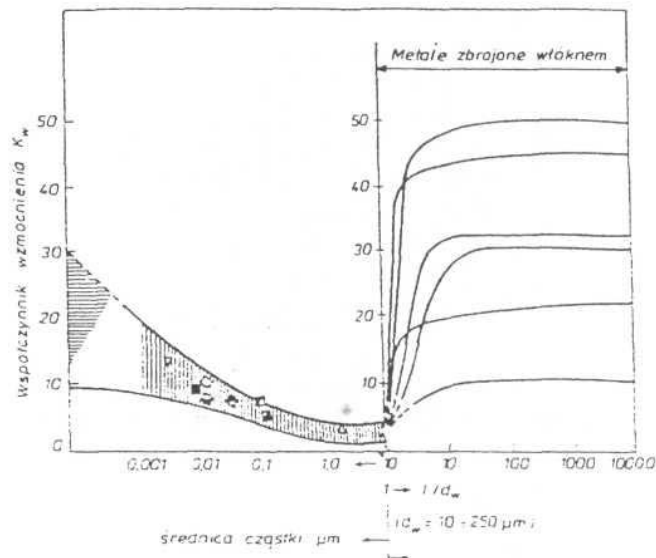
Rys.7.3.

Wytrzymałość właściwa i sztywność właściwa kompozytów polimerowych zbrojonych różnymi rodzajami włókna (wypełnienie 60% obj.).

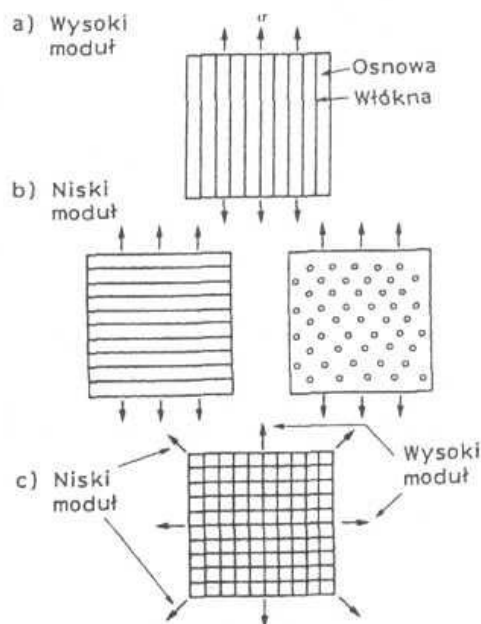
Rys.7.4.

Schemat wpływu średnicy włókna d na wytrzymałość na rozciąganie R .

Rys.7.5.

Wpływ średnicy cząstek komponentu umacniającego oraz względnej długości włókna na współczynnik wzmocnienia.

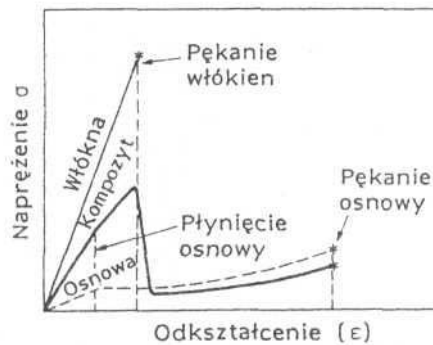
Rys.7.6.

Rozciąganie kompozytu włóknistego:

a) wzdłuż kierunku ułożenia włókien - włókna i osnowa kompozytu z włóknami ciągłymi ulegają jednakowym odkształceniom,

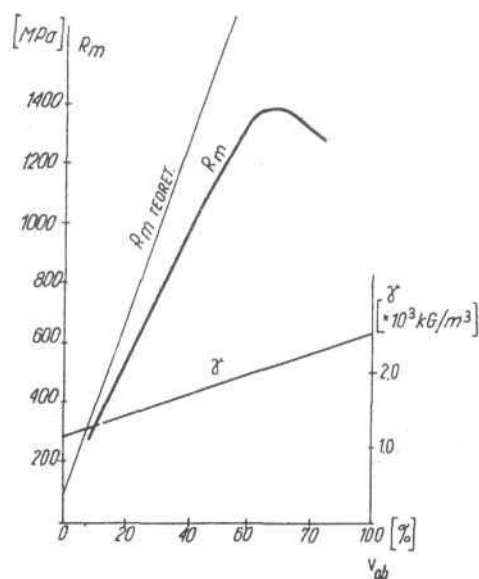
b) w poprzek kierunku ułożenia włókien - włókna i osnowa przenoszą w przybliżeniu jednakowe naprężenia;

c) laminat 0-90° ma kierunek o małym module i kierunek o dużym module, laminat 0-45-90-135° jest prawie izotropowy.

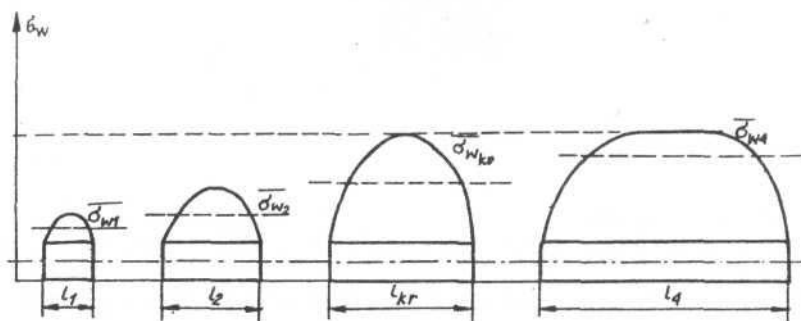
Rys.7.7.

Krzywa naprężenie-odkształcenie dla kompozytu o włóknach ciągłych (linia gruba), w porównaniu do krzywych dla włókien i osnowy (linie cienkie). Maksimum na krzywej oznacza pękanie włókien.

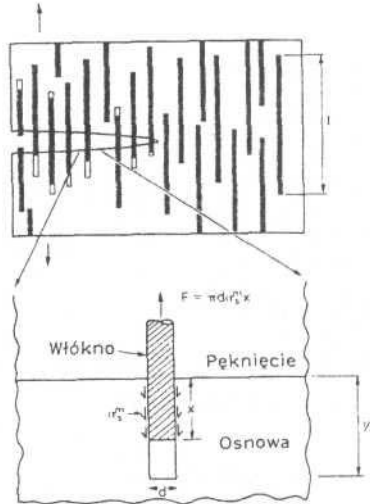
Rys. 7.8

Wpływ zawartości włókien w kompozycie polimerowym na jego wytrzymałość i lekkość.

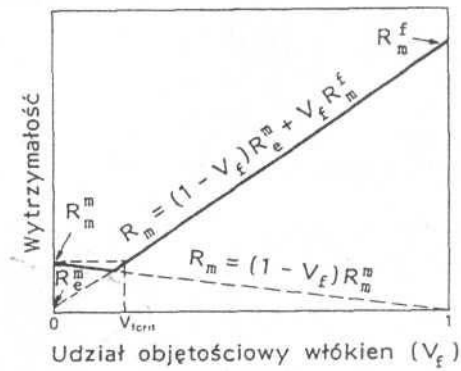

Rys.7.9.

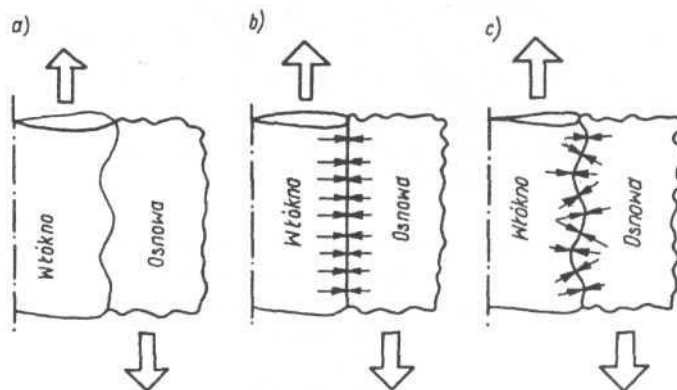
Wpływ długości włókna na wartość działającego w nim średniego naprężenia normalnego.

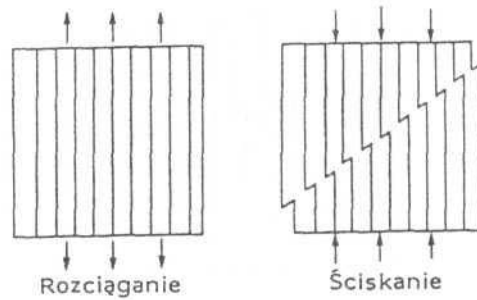
Rys.7.10.
 Wzmocnienie wskutek wysuwania się włókien nad powierzchnią przełomu, czemu towarzyszy pochłanianie energii po rozpoczęciu pęknięcia.

Rys.7.11.
 Zmiana wartości szczytowej naprężenia wraz ze zmianą udziału objętościowego włókien. Aby zaszło umocnienie jest konieczny pewien minimalny udział objętościowy włókien ($V_{f,cr}$).

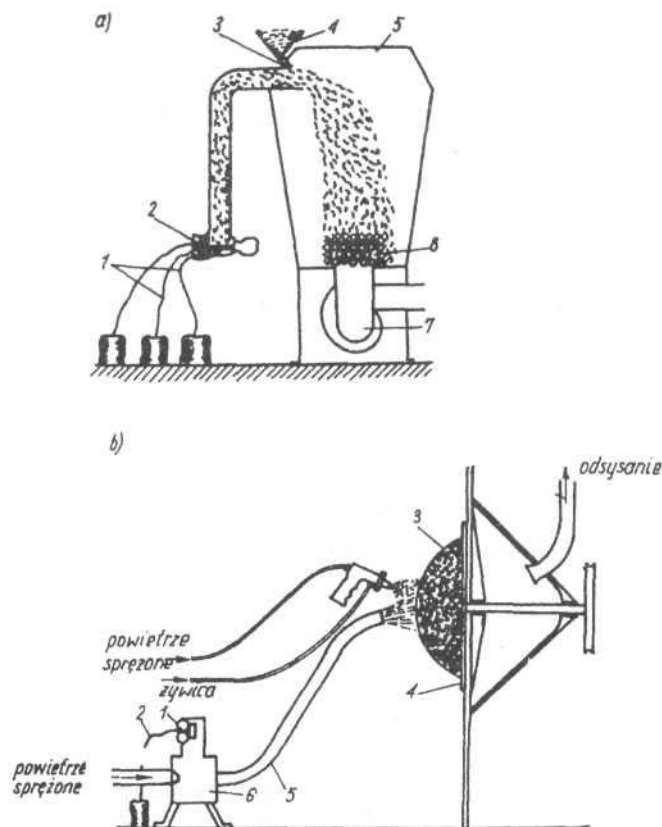

Rys.7.12.
 Schemat oddziaływań sił przyczepności pomiędzy włóknem i osnową.

Rys.7.13.

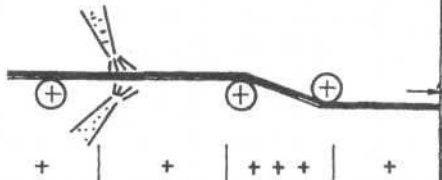
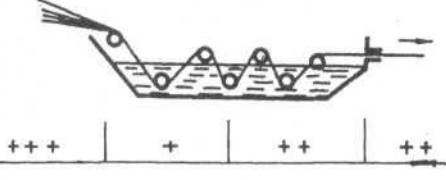
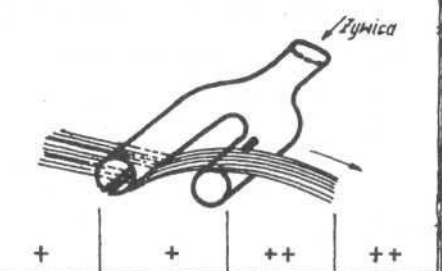
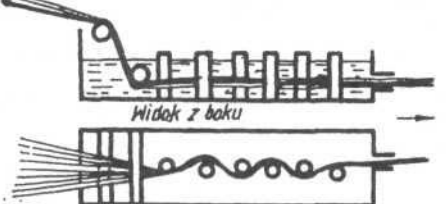
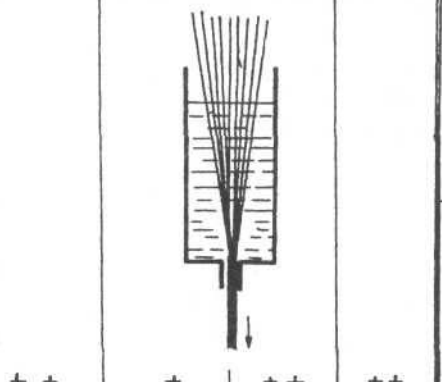
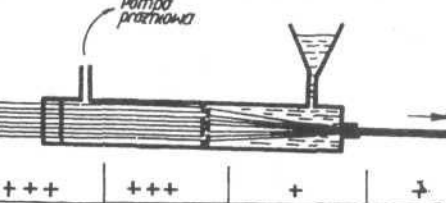
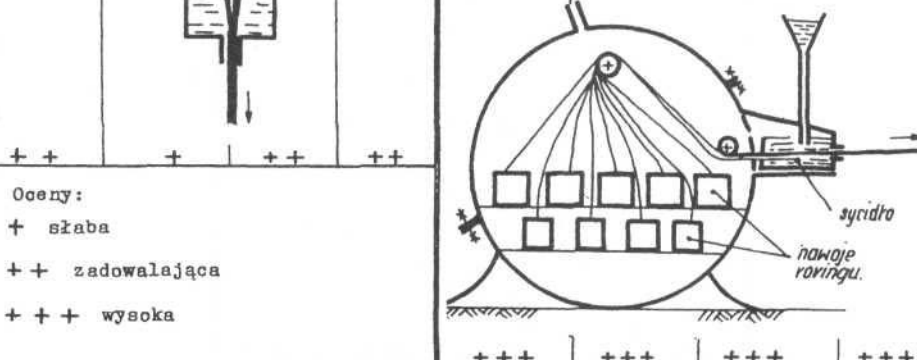
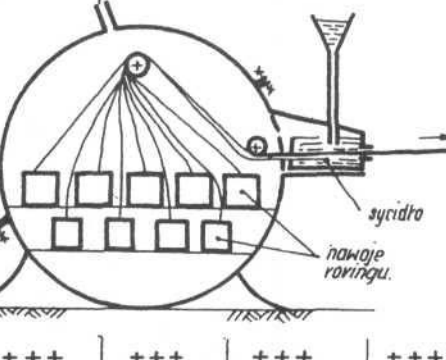
Zniszczenie kompozytów podczas ściskania wskutek wyboczenia się (złamania się) przy obciążeniu mniejszym niż obciążenie powodujące zniszczenie podczas rozciągania.

Rys.7.14.

Zmechanizowane sposoby wytwarzania wyrobów z kompozytów zbrojnych włóknem ciętym:

a) 1- roving z nawojów;	b) 1 - siczekarka rovingu;
2- siczekarka rovingu;	2 - roving z nawoju;
3- dozownik żywicy;	3 - foremnik;
4- żywica;	4 - stół obrotowy;
5- komora;	5 - przewód giętki;
6- foremnik;	6 - komora mieszania.
7- wentylator ssący;	

Kryteria oceny							
Powtarzalność: stopnia nasylenia	Czystość osnowy	Niezawodność działania	Wyda- jność procesu	Powtarzalność stopnia nasylenia	Czystość osnowy	Niezawodność działania	Wyda- jność procesu
+	+	+++	+	+++	+	++	++
+	+	++	++	+++	++	+++	+++
++	+	++	++	+++	+++	+	+
++	+	++	++	+++	+++	+++	+++

Oceny:
+ słaba
++ zadowalająca
+++ wysoka

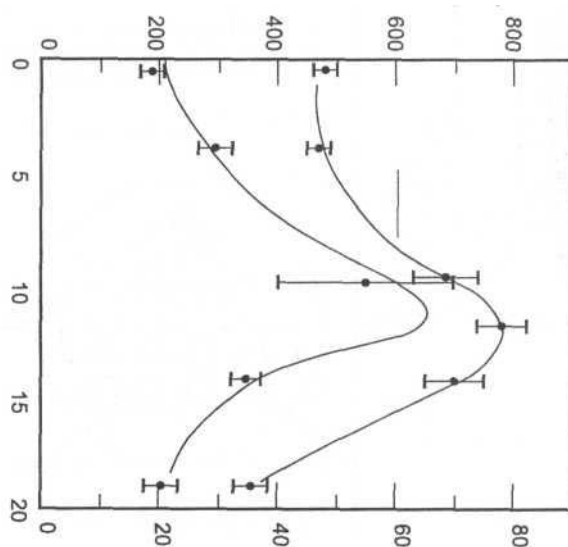
Rys.7.15.
Porównanie sposobów sycenia rovingu.

Osnowa	Rodzaj włókna	Osiągane wartości		Najwyższa temp.pracy
		R _m [MPa]	E [MPa]	
aluminium i jego stopy	boru	1480	220 000	350
	SiC(CVD)	1720	210 000	350
	Al ₂ O ₃	580	260 000	350
	węglowe	450	130 000	350
magnez i jego stopy	boru	1300	190 000	300
	węglowe	560	110 000	300
	Al ₂ O ₃	510	200 000	300
tytan i jego stopy	Borsic	760	200 000	650
	SiC(CVD)	860	190 000	650
stopy żelaza lub niklu	SiC	1650	310 000	800
	W	1790	300 000	1150

Rys.7.16.

Typowe kompozyty o osnowie metalicznej (orientacyjne właściwości).

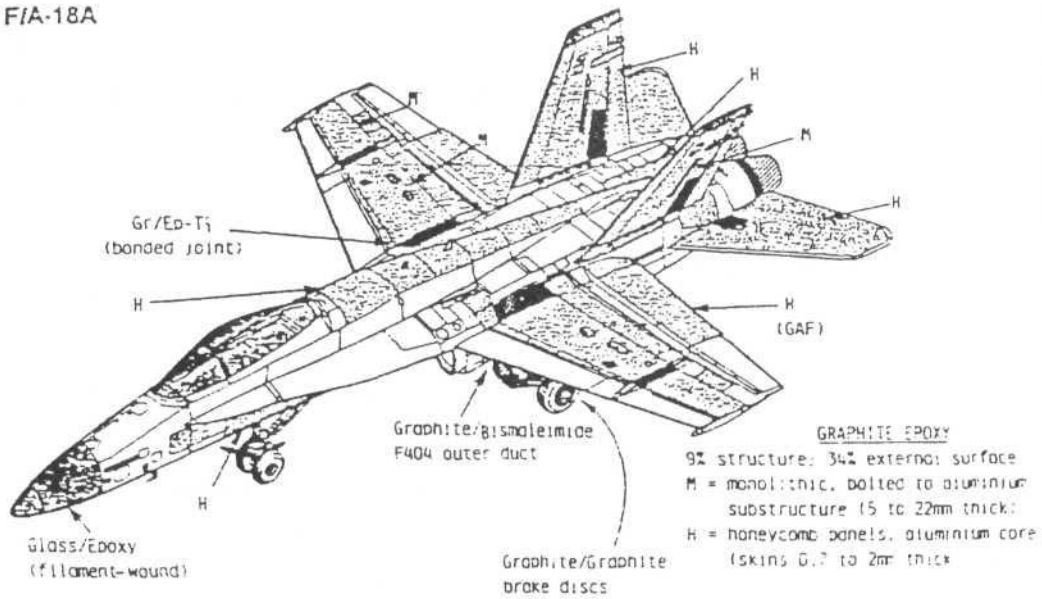
Uwagi: - wypełnienie włóknami niejednakowe dla poszczególnych kompozytów (od 35 do 60%); - własności wytrzymałościowe w kierunku włókien przy ich jednokierunkowym ułożeniu (w temp. otoczenia).

Rys.7.17.

Wytrzymałość i wiązkość Al₂O₃ wzmocnionego ZrO₂.

F/A-18A

Rys.7.18.

Materiały kompozytowe zastosowane w konstrukcji samolotu wojkowego F18.